

Dünya ekoloqlarının Bakı sammiti

Ceyson MORISSON:
"Biz iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşmağın və davamlılığın artırılmasının vacibliyini daha çox dərk edirik"

AZƏTAC xəbər verir ki, bu barədə BMT-nin Qlobal Sazişin Su Mandatının rəhbəri Ceyson Morisson COP29 çərçivəsində jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

"İqlim dəyişikliyinə yumşaldılmasına gəldikdə, biz kifayət qədər sürətlə hərəkət etməyirik, ambisiyalarımız kifayət qədər yüksək deyil və nəticələrimiz hələ də hədəflərimizdən geridə qalır.

Eyni zamanda biz iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşmağın və davamlılığın artırılmasının vacibliyini daha çox dərk edirik. Bu və növbəti konfransda su və iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma qlobal uyğunlaşma gündəliyi ilə müşayiət olunan əsas müzakirə mövzularına çevrilir.

Ümid edirik ki, Bakı Bəyannaməsinə əsaslanaraq, gələn il Brazilyada keçiriləcək növbəti konfransa doğru bu sürəti artıracağıq", - deyərək BMT nümayəndəsi əlavə edib.

Nura HAMLADCI:
"Yer kürəsində yaşayan hər bir insan iqlim fəaliyyətinə töhfə verməlidir"

"Yer kürəsində yaşayan hər bir insan iqlim fəaliyyətinə töhfə verməli və bu sahədə birlikdə çalışmalıdır".

Bu fikirləri BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının icraçı katibinin müavini Nura Hamladçı COP29 çərçivəsində keçirilən "Şəffaflıqda gender" mövzusunda mandatlı yüksək səviyyəli tədbirdə çıxışı zamanı səsləndirib.

O vurğulayıb ki, gendərə həssas yanaşmaların tətbiqi bizi iqlim məsələlərində düzgün istiqamətə yönəldir. İqlim fəaliyyətinin mərkəzində duran iş programının qəbulundan sonra konkret tədbirlər yerində həyata keçirilib və qadınlar siyasətlərinin formalaşmasında xüsusi rol oynayıblar.

Nura Hamladçı əlavə edib ki, bütün ölkələr bu ilin sonuna qədər öz ikitillik şəffaflıq hesabatlarını hazırlamalıdır. Bu hesabatlarda gender aspektlərinin əks olunması vacibdir. Yalnız bu yanaşma vasitəsilə qadınları nəzərə alan inklüziv iqlim fəaliyyəti təmin edilə bilər.

Boris TİTOV:
"Yeni STA standartı "yaşıl həllər" in təşviqini yeni səviyyəyə çıxaracaq"

"Strateji Təşəbbüslər Agentliyinin (STA) yeni "Ümumi Biznes Kapitalı" standartı (Regional investisiya standartı) "yaşıl həllər" in stimullaşdırılmasını yeni səviyyəyə çıxaracaq".

Bu barədə Rusiya Prezidentinin Davamlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq üçün beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələr üzrə xüsusi nümayəndəsi Boris Titov Bakıda BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) zamanı bildirib.

"Mitiqasiya (iqlim dəyişmələrinin təsirlərini yumşaldılması - red.) və iqlim dəyişmələrinə uyğunlaşma üzrə praktiki həllər BMT ölkələrinin iqlim sazişinin bütün programının "uçluğu"dur", - deyərək Strateji Təşəbbüslər Agentliyinin təşkil etdiyi sessiyada çıxış edən B.Titov qeyd edib.

Bir çox şirkətin ESG gündəliyinin çərçivəsində könüllü olaraq uyğunlaşma və mitiqasiya layihələrini həyata keçirməsini sevindirici hal adlandıran xüsusi nümayəndə əlavə edib ki, bu fəaliyyətin genişləndirilməsi üçün stimullar kifayət deyil. "Ümid edirik ki, Strateji Təşəbbüslər Agentliyinin yeni "Ümumi Biznes Kapitalı" standartı presedent yaradacaq və ESG və xüsusilə "yaşıl həllər" in stimullaşdırılmasını yeni səviyyəyə çıxaracaq", - deyərək vurğulayıb.

"Bu gün təqdim olunan layihələrin bir çoxu təbii mitiqasiya üzrə təbii həllər üzərində qurulub (səhəbət atmosferdən karbon qazının udulmasından və onun saxlanılmasından gedir - red.). Rusiya "yaşıl gündəm" in də diqqəti məhz bu cür həll yollarına yönəldir və hesab edir ki, mitiqasiyanın yeganə alternativini kimi qazıntı yanacağından imtina etmək tendensiyası resurs istehlak edən ölkələrin zorla qəbul etdirilmiş gündəliyidir", - deyərək B.Titov əlavə edib.

Castin ERBACI:
"Qonaqpərvərliyə görə Azərbaycana dərin minnətdarlığımızı bildiririk"

"Airports Council International (ACI) World" təşkilatı hava limanlarını beynəlxalq müstəvidə təmsil edir. COP29 konfransında iştirak etməkdən, Bakıda olmaqdan məmnunluq duyuruq. Qonaqpərvərliyə və bizə göstərilən dəstəyə görə təşkilatımızın adından Azərbaycana dərin minnətdarlığımızı bildirmək istərdim".

Bunu "Airports Council International (ACI) World" təşkilatının baş icraçı direktoru Castin Erbaçi jurnalistlərə müsahibəsində deyib.

"Bakıdakı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunun əməkdaşları Hava Limanları Karbon Akkreditasiyasına (ACA) nail olmaq üçün böyük səy göstərirlər.

Bu gün Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportuna Hava Limanları Karbon Akkreditasiyası (ACA) programının 2-ci səviyyə "Azaltma" sertifikatı təqdim olundu. Bununla da həmin aeroportun dayanıqlı bir hava limanına çevrilməsi istiqamətində böyük addımlar atılmış oldu. Bu işə bizim birgə hədəfimizə - 2050-ci ilədək karbon neytrallığına nail olmaq üçün çox zəruridir", - deyərək C.Erbaçi bildirib.

Məhəmməd MEZOQANI:
"COP29-da nəqliyyat çox yaxşı təşkil edilib"

"COP29-da nəqliyyatın təşkili və iştirakçılardan hərəkətliyi çox yaxşı təmin edilib. Bu mənim ilk iştirak etdiyim COP29-dur. Ancaq digər COP-lar haqqında da məlumatım var. Müqayisə etsəm deyərdim ki, burada təşkilat çox yüksək səviyyədədir, hər şey çox yaxşı hazırlanıb. Avtobusların intervalı kifayət qədər azdır. Onlar şəhərin hər yerində mövcuddur. Metrodan istifadə edirik, çox yaxşı işləyir".

Bu barədə jurnalistlərə açıqlamasında Beynəlxalq Nəqliyyat İctimai Birliyinin (UITP) Baş katibi Məhəmməd Mezoqani COP29 çərçivəsində deyib.

"Düşünürəm ki, insanlar burada nəqliyyatın fəaliyyətindən şikayət edə bilməzlər. Xüsusilə Bakı şəhərində mobilite siyasətini və alternativ nəqliyyat növlərinin inkişafı, orta hərəkətlik, velosiped, skuter istifadəsi haqqında da qeyd etmək istərdim ki, bunlar çox vacib nüanslardır. Çünki ictimai nəqliyyat inkişaf etdirdik, ümumi və alternativ hərəkətliyi təmin etsək, insanlar avtomobildən istifadə etməyə və ya avtomobil sahibi olmağa belə ehtiyac duymayacaqlar.

Bakıda çoxzolaqlı avtobus yolları gördüm ki, bu da avtobusların kommersiya sürətini daha yüksək və səmərəli edir. Bu, daha çox insanı ictimai nəqliyyata cəlb edəcək. Biz bilirik ki, ictimai nəqliyyat dayanıqlı nəqliyyat növüdür. Çünki onlar avtomobillərə nisbətən dörd-beş dəfə az CO2 emissiyası buraxır. Ona görə də bizim bunu təşviq etməmiz lazımdır və hesab edirik ki, Azərbaycanda da buna çox yaxşı yanaşılır", - deyərək Məhəmməd Mezoqani əlavə edib.

Arpana PRATAP:
"COP29 kiçik ada ölkələri üçün əvəzsiz platformadır"

"Bütün COP-lar çox vacibdir, çünki onlar kiçik ada ölkələrinə, xüsusilə də Sakit Okean hövzəsinə öz narahatlıqlarını ifadə etmək, problemləri və həll yollarını müzakirə etmək üçün platforma təmin edir. COP29 Sakit Okean üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir".

Bu sözləri COP29 iştirakçısı, Sakit Okean Adası İnkişaf Forumunun direktoru Arpana Pratap deyib.

"Bildiyiniz kimi, Sakit Okeanda həm maliyyə, həm də insan resursları çatışmır. Düşünürəm ki, iqlimin reputasiyasını artırmaq və təsirləri azaltmaq üçün maliyyə cəlb edə bilsək, bu, böyük irəliləyiş olar", - deyərək o qeyd edib.

Azərbaycana ilk dəfə səfər etdiyini deyən direktor ölkəmizlə bağlı fikirlərini belə ifadə edib: "Azərbaycan və əhalisi çox gözəldir. Burada olmaqdan böyük həzz alıram".

Miroslav ANTONOVİÇ:
"Orta dahlizin inkişafı qlobal nəqliyyat şəbəkəsi üçün strateji əhəmiyyət kəsb edir"

"Azərbaycan Dəmir Yolları" (ADY) Orta Dahlizin mühüm tərkib hissəsi olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin inkişafında əsas rol oynayır".

Bu barədə "Dəmir Yolları" Əməkdaşlıq Təşkilatı'nın (DYƏT) sədri Miroslav Antonoviç jurnalistlərə müsahibəsində bildirib.

DYƏT sədri bu dahlizin Asiya ilə Avropa arasında yük daşımaqlarının sürətləndirilməsi və sadələşdirilməsi üçün strateji əhəmiyyətini vurğulayıb, həmçinin sürətin artırılması və infrastrukturunun modernləşdirilməsi kimi prioritet vəzifələri qeyd edib.

O əlavə edib ki, son görüşlərdə gömrük və nəzarət prosedurlarının sadələşdirilməsi, rəqəmsal texnologiyaların, o cümlədən "bir pəncərə" sisteminin tətbiqi məsələləri müzakirə olunub.

M.Antonoviç qeyd edib ki, beynəlxalq maliyyə institutları ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Orta dahlizin inkişafına yönəlmiş yeni layihələr üçün investisiya mexanizmləri işlənilib hazırlanıb.

Miroslav Antonoviç əlavə edib ki, Orta dahlizin inkişafı təkcə regional deyil, həm də qlobal nəqliyyat şəbəkəsi üçün strateji əhəmiyyət kəsb edir.

Qeyd edək ki, 2023-cü ildə "ADY" QSC BMT-nin Qlobal Sazişinə qoşulub və bu təşəbbüs çərçivəsində BMT-nin Davamlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olunmasına, eləcə də ekoloji, sosial və korporativ idarəetmə (ESG) sahəsində fəaliyyət programını daha da təkmilləşdirilməklə ölkə iqtisadiyyatına töhfə verməyi planlaşdırır. "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" və COP29 çərçivəsində Azərbaycan Dəmir Yolları resurslarından səmərəli istifadəyə yönəlmiş yeni texnologiyaların tətbiqini aktivləşdirəcək.

McMichael MİSECH:
"COP29-un nəticələrinə böyük ümidlərim var"

"İqlim dəyişikliyinə fəsadlarını göstərmək üçün COP29 yaxşı fürsətdir".

Bunu COP29-un palatulu nümayəndəsi, antropoloq McMichael Misch deyib.

O qeyd edib ki, COP29 yalnız Palau üçün deyil, eyni zamanda bütün Sakit okean ölkələri üçün vacib konfransdır: "Biz karbon emissiyalarının 1 faizdən azını istehsal edirik. Ancaq Sakit okeanın səviyyəsinin qalxması, sahil eroziyası kimi iqlim dəyişikliyinə on çox əziyyət çəkən ölkəyə. COP29-un nəticələrinə böyük ümidlərim var".

Syed Aminul HOQUE:
"COP29-da iştirakımızın məqsədi yeni təcrübələr qazanıb onları ölkəmizdə tətbiq etməkdir"

"Mən Banqladeşdən gəlmişəm. Təmsil etdiyim qurum Banqladeşdə qeyri-hökumət təşkilatları ilə işləyir. COP29-da iştirakımızın əsas məqsədi iqlimlə bağlı danışıqlarda iştirak etmək və yeni təcrübələr qazanıb onları ölkəmizdə tətbiq etməkdir".

Bu barədə banqladeşli COP29 iştirakçısı Syed Aminul Hoque deyib. O qeyd edib ki, tədbir ölkələrində sahilyanı ərazilərdə yaşayan və iqlim dəyişmələrinə əziyyət çəkən insanlar üçün maliyyə dəstəyini də ehtiva edib.

"Biz COP29 çərçivəsində keçirilən yan tədbirlərə qatılıq, müzakirələrdə iştirak etdik. Banqladeş sahilyanı ölkədir və əhalinin 50 milyondan çoxu sahilyanı ərazilərdə yaşayır. Onlardan 20 milyon müxtəlif təbii fəlakətlərdən, o cümlədən su səviyyəsinin qalxması və siklonlardan əziyyət çəkir ki, bununla da insanlar məcburi köçkünlərə çevrilirlər. İqlim maliyyəsi olmasa biz öz iqlim hədəflərimizə nail ola bilməyəcəyik. Maliyyədən əlavə, vədləri yerinə yetirmək lazımdır, əgər pul yatsırsa, amma öhdəlik yerinə yetirilmirsə, lazımi nəticə əldə olunmayacaq".

